

8.1.2016

SAMAKS ÅRSMØTE 2016 - FORSLAG TIL UTTALELSE

ANSTENDIG ARBEID – NØKKEL TIL NYE ARBEIDSPLASSE OG BEDRE PRODUKTIVITET

Det nordiske arbeidslivet ikke bare er viktig i seg selv, men en grunnpilar for hele den nordiske modellen. Går grunnleggende kjennetegn ved arbeidslivet i oppløsning, vil vi ikke lenger klare å videreføre vår unike kombinasjon av effektivitet og god fordeling. Dette ble dokumentert av SAMAKS forskningsprosjekt NordMod2030.

Innsatsen for å sikre og videreutvikle det organiserte nordiske arbeidslivet må styrkes, både på lokalt, nasjonalt, nordisk og europeisk nivå. Gode arbeidsvilkår og faste jobber står under økende press.

Vi ser konturer av et løsarbeidersamfunn vi trodde vi var kvitt. Sosial dumping brer om seg. Vi må mobilisere politisk mot dette, et godt organisert arbeidsliv er en hovedstrategi for å lykkes i møtet med store teknologiske endringer og nye muligheter.

Et åpent arbeidsliv mot Europa sammen med langvarige ettervirkninger av finanskrisen, har i flere land ført til økt arbeidsinnvandring. Dette har bidratt positivt til aktivitet. Samtidig har det skapt utfordringer og press på våre kollektive ordninger.

Vel så viktig er den politikken høyrepartier i regjering har ført de siste årene. Reinfeldt-regjeringen i Sverige svekket kvalitetene i det organiserte arbeidslivet gjennom sine åtte år. Nå ser vi liknende trekk ved H/Frp-regjeringen i Norge. Samtidig med å være for passive overfor sosial dumping, har de – i litt ulike varianter - gjort vondt verre ved å svekke det organiserte arbeidslivet og legge til rette for mer korttidsarbeid og innleie.

Den store og uventede tilstrømmingen av asylsøkere dominerte mye av samfunnsdebatten og politikken i Norden høsten 2015. Selv om virkningene framover er mange og gjenstår å se, er det uansett slik at integrering i arbeidslivet av sårbare grupper, herunder flyktninger som ikke har kvalifikasjoner tilpasset de nordiske arbeidsmarkedene, blir en hovedutfordring for sosialdemokrati og fagbevegelse i Norden de nærmeste årene.

Situasjonen og tiltakene vil variere en del, men i alle landene må vi sikre flest mulig fotfeste i arbeidsmarkedet og stanse utvikling av segregering og parallellsamfunn. Dette vil vi samarbeide om å finne bedre løsninger på.

De mer usikre tidene de seinere årene, som ble ytterligere merkbare i høst, krever lederskap og samhold i den nordiske arbeiderbevegelsen.

Arbeiderkongressen 2014 staket med Sørmarka-erklæringen «Vi bygger Norden» ut den politiske retningen for den nordiske modellen, og ga en plattform for praktisk politikktvikling.

Overordnet sett må vi stå fast på den nordiske kompetanse- og produktivitetlinjen, hvor koordinert lønnsdannelse gir utjevning som presser virksomhetene til effektivitet og fører til satsing på stadig høyere kompetanse. Vi må altså klart avvise lavlønnslinjen som høyrepartiene står for.

Lavlønnslinjen fører uimotståelig til større forskjeller, flere lavlønnsjobber og mindre satsing på utdanning. Vi ser fra andre land hvordan den gir todelte arbeidsmarkeder og working poor – uten at de klarer å få flere i jobb.

Videre må vi mobilisere større oppslutning om våre løsninger for Norden og den nordiske modellen. Herunder må vi få fram bedre hvorfor et organisert arbeidsliv er gunstig for samfunnet i stort, ikke minst overfor de unge. Vi må få utviklet nye fortellinger om den nordiske modellen i en tid hvor så mye er nytt, men hvor samtidig gamle problemer er vekket til live og må tas tak i igjen – av en ny generasjon og med nye metoder. Det kan for eksempel gjelde både dårlige arbeidsvilkår, ulikhet i velferden og nye utfordringer med likestilling.

Konkret vil vi, i tillegg til oppfølgingen av Sørmarka-erklæringen:

- Ved et initiativ overfor EU stille oss i fellesskap bak et forslag fra sosialdemokratiske partier og fagorganisasjoner i Sverige, Tyskland og Østerrikes om bedre rammer for det europeiske arbeidsmarkedet, for å sikre nasjonale vilkår uten sosial dumping.¹
- Sette ned en SAMAK ekspertgruppe for å se på prinsipper og praktiske tiltak for å få til bedre integrering i arbeidsmarkedet av sårbare grupper.
- Spre beste praksis for innsatsen mot arbeidsmarkeds kriminalitet og skatte- og avgiftsunndragelser, samt hvordan offentlige anskaffelser kan utvikle produktivitet og kvalitet heller enn å stimulere sosial dumping.
- Utføre et felles prosjekt for å finne nye tiltak for å øke organisasjonsgraden.

Vi må sikre et godt og anstendig arbeidsliv til alle. Det er her den viktigste kampen om framtidens Norden står.

Vedlegg: Sørmarka-erklæringens 10 politiske veivalg for framtidens Norden.

¹ Forslag om "Agreement for a social progress protocol" vedtatt i Wien 19. September 2015. Det heter her blant annet: "Therefore we, the leaders of SPD, SPÖ, SAP, DGB, ÖGB and LO, have agreed that in conjunction with the next treaty revision, social rights including trade union rights, should be strengthened. A social progress protocol should be attached to the treaties clearly stating that economic freedoms on the internal market do not incorporate the prohibition of restrictions but instead provide for equal treatment."

10 politiske veivalg for framtidens Norden

1. **Mer frihet.** Fortsatt framgang er ingen selvfølge. Nå er det vårt, og ikke minst de unges, oppdrag å sikre frihet og fellesskap for neste generasjon.
2. **Gripe en ny tid.** Sosialdemokratiet og fagbevegelsen har lenge formet gode, nordiske samfunn. Nå skal vi ta Norden videre i en ny tid. Fortsatt må politisk makt styre markedsrett.
3. **Verdiene er moderne.** I en skiftende og kompleks verden er det enda viktigere at vi står opp for frihet, likhet og fellesskap.
4. **Arbeid til alle.** Arbeid til alle er og blir fundamentet i gode, nordiske velferdssamfunn. Økt kompetanse, mer innovasjon og effektiv bruk av ny teknologi gir økt produktivitet og tryggere jobber.
5. **For alle.** Vår misjon skal fortsatt være å sikre alle mennesker mulighet til å leve gode liv. Vi skal ta et særlig ansvar for medbestemmelse og rettigheter for dem som har minst ressurser, og vi vil gi barn et mer likeverdig utgangspunkt for slik å endre den sosiale arv.
6. **Offensiv for likestilling.** Likestillingen er kommet langt, men mye gjenstår, både i hjemmet, på jobben og i samfunnet.
7. **Grønnere framtid.** Vi vil ha et grønnere Norden. Vi må være de første til å sikre at vi gjør vårt, nasjonalt og internasjonalt, for klima og miljø.
8. **Slå ring om organisert arbeidsliv.** Anstendig arbeid møter nytt trykk innenfra og utenfra. Vi vil kjempe mot sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og todelte arbeidsmarkeder i Norden – og styrke det organiserte arbeidslivet for å lykkes.
9. **Felles velferd.** Politikk, ikke profitt, må styre velferden. Ny teknologi, nok kvalifiserte ansatte, finansiering og samarbeid er noen av nøklene for flere og bedre tilbud.
10. **Fellesskap gir frihet.** Uten fellesskap, ingen frihet. Økende mangfold i Norden skaper både muligheter og utfordringer. "Gjør din plikt og krev din rett", respekt og sosial likhet skaper grobunn for gode fellesskap også i framtida.

Fra Sørmarka-erklæringen